

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij eiusdem Dominicæ, iuxta ritum Romanæ Ecclesiæ Luc.
III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

erant alieni, & quasi deserti, significaret posthac esse prædicandum.

Prædictio
Ioannis qua-
re dicitur
clamor.

Non caret etiam ratione, quod prædictio Ioannis dicitur clamor. Clamatur enim ubi est prædicanti feruor, ubi necessitas est propter instantiam maioris periculi, ubi minor audientia, & ubi longius abest auditor. Omnia hæc locum tam in Ioannis quam in Christi prædicatione habuere. Vterque enim zelum habens animarum, licet, mensura impari, feruenter eos, qui perierant, reducere restaurareque satagebat. Aderat quoque subueniendi vrgens necessitas, quam vt vel ex clamore intelligerent homines, clamatum est. Nam gentes in pietate induruerant, Iudæi verò obsurduerant terrenorum amore. Vt igitur vel illorum obstinatio flecteretur, vel horum referretur surditas, expediebat altè clamari. Denique clamatum est, quia non erat auditus. Erat namque tunc tempus, quo homines dormiebant, voluptatum terrenorumque bonorum somno oppressi. Quare dormientes vt excitarentur, clamari oportuit. Postremò his, qui longè erant à Deo (quod de gentibus dubitari non potest, qui quasi sine Deo in hoc mundo vivebant) clamandum erat. Nam Iudæi haud quaquam, licet quippe viderentur, erant vicini regno Dei: & hoc propter eorum ambitionem, auaritiam & hypocrisim. Quos sæpenumerò seuerè arguit non tam Ioannes, quam ipse Christus. Vox demum clamantis si queratur quæ fuerit, exprimitur. Siquidem clamantis in deserto hæc sunt verba: *Dirigite viam Domini.* Nihil hic ambiguum est, quæ via intelligatur domini. Nemo enim hanc ignorat, nemo aliam existimat, quam eam qua Christus ad cor hominis, & humanum cor accedit ad Deum. Hanc dirigere iubemur, hoc est, rectam facere, vt sine curvitate in simplicitate, in planitie & absque deuiatione viator non remoretur à Deo, neque Deus procludatur, differaturve à visitatione hominis. Quod vt fiat, largiatur hoc nobis Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula, Amen.

Matth. 3.
& 23.
Lucæ 3.
Esaiæ 4.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM DOMINICÆ IIII. Aduentus, iuxta ritum Romane Ecclesie. Luca III.

Lucæ 3.

Iosa. 5.

Lucæ 7.

POST tempus illud, quo Christus cum matre Hierosolymam ascenderat annorum factus duodecim (quod Lucas ipse scribit) nihil de Christo legimus vsque dum trigessimum attingisset annum. Idèd post prædictam historiam in Luca mox sequitur temporis descriptio, quo Ioannes Baptista à Deo missus, cœperit prædicare. Nominat enim principes Romani imperij atque Iudæorum pontifices, sub quibus Ioannes prædicare exorsus est. Vndè colligitur Ioannem tunc annorum fuisse triginta: quando quidem paulo post Lucas Iesum cum baptizaretur, refert cœpisse fieri ferme annorum triginta Ioannes, autem tunc prædicationem suam baptizandiq; officium fuerat exorsus, qui sex mensibus Christo erat natu maior. Ait itaque Euangelista:

Anno quinto decimo Imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, tetrarcha autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Iturææ & Trachonitidis regionis,

gionis, & Lyfania Abilina tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbum Domini super Ioannem Zachariae filium in deserto.

Vt praedixi, tempus hic certum nobis Euangelista ostendit, quo Ioannes a Deo missus, quo ve officium suum praedicandi & baptizandi fuerit exorsus. Dicitur igitur: Anno quintodecimo imperij Tyberij Caesaris. Tyberius hic sequutus est Octauium Augustum, qui septem & quinquaginta imperauerat annis, cuius anno imperij quadragesimo secundo natus fuerat Christus. Procurante Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo quoque fratre eius tetrarcha Iturae & Trachonitidis regionis & Lyfania Abilinae tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbum Domini super Ioannem Zachariae filium in deserto. In veteri testamento, quamdiu notus in Iudaea tantum erat Deus, in descriptionibus temporum prophetarum recensentur hi tantum principes aut reges, qui tunc in potestate erant constituti Iudaeorum, sub quibus vixerant prophetae. Vnde dicitur: *Visto Esaias in diebus Ozia, Ioabab, Achaz, Ezechia regum Iuda.* Hic vero in Euangelio vtriusque gentis principes memorantur, quo intelligeremus non solum Iudaeos, sed gentes quoque nunc pertinere ad populum Dei. Recensentur autem praesides multi eo tempore, qui tunc regnabant inter Iudaeos, quorum genus sigillatim discutere, & vnde sint nati, cuiusve fuerint conditionis, inutile, imo & superuacaneum mihi videtur. Auditis enim horum tetrarcharum conditionibus omnibus nihil propterea peritiores eritis, quia aut non intelligetis, aut memoria non tenebitis. Cum igitur huiusmodi genealogiarum stirpiumve descriptiones nihil vobis conferant simplicibus & illiteratis, transeundum iudico, hoc tantum dicere iuuat, Herodem magnum Acalonitam dictum, sub quo natus est Christus, & qui innocentes pueros in Bethleem Iudae in Christi persecutionem occidit, postquam in Iudaea triginta septem regnavit annis, mortuus est. De cuius hereditaria successione in regnum, cum non convenirent inter se filij, Romani regnum in quatuor tetrarchias, hoc est, principatus seu partes quatuor regni decernunt partiendum, & ita quatuor constituerunt tetrarchas. Ioannis igitur exordio praedicationis, ij qui hic recensentur, tetrarchiis praesidebant, quamvis Pilatus non satis apte tetrarcha, sed procurator in Euangelio vocatur. His itaque in Iudaea gubernantibus, hoc est quolibet sua terra seu tetrarchia praesidente, & Anna & Caipha successivè pontificatum interea administrantibus, cepit Ioannes Spiritu sancto (quod est verbum Domini super eum factum esse) impulsus praedicare & baptizare. Modò enim conformi, quo circa alios prophetas scriptura vitur, describit hic etiam Lucas Euangelista Ioannem. Nam factum est (inquit vetus scriptura) verbum Domini super illo aut illo Propheta. Sic in hoc loco Lucas dicit: *Factum est verbum Domini super Ioannem.* Hoc est, missus est à Domino Ioannes impletusque est spiritu & gratia alijsque donis ad hoc opus necessarijs. Super Ioannem Zachariae filium. Zachariam summum fuisse sacerdotem Ioannis Patrem, nemo ignorat. Cuiusmodi tamen fuerit summus sacerdos, non est vna omnium sententia. Dauid enim cultum Dei volens fieri maiorem,

G rem,

1. Par. 14.

rem, viginti quatuor constituit fieri summos sacerdotes, è quibus tamen vnus esset iurisdictione atque præminencia dignissimus. Aut ergo fuit summus sacerdos, hoc est, vnus de viginti quatuor, aut summus sacerdos, hoc est, potissimus ex viginti quinque ipsis alijs que cunctis sacerdotibus prælati. Non oportet nos hic filij disputando contentiones fouere, quod nihil aut parum, aut fidei, aut morum conducatur adificationi, scire an præcipue summus, an inter alios viginti quatuor fuerit summus sacerdos, puta vnus ex illis. Hoc tamen nos ædificat, nobilem profectò fuisse Ioannem summi sacerdotis, Prophetæ & sancti viri filium: Nihilominus tamen humillimū.

Et venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermonum Esaia Prophetæ.

Venit Ioannes præcursor Christi populum instruendus ad recipiendam prædicationem & Christi baptismum. Quod non incongruè videtur factum vt Christum præiret, & ante Christum baptizaret, quam Christi daretur baptismus. Erat enim Christus (vt hoc pro prima ratione sumatur)

I.
Ioannes cur
ante Christū
baptizaret.

ad baptismum venturus, ex humilitateque baptizandus, & aquas consecraturus, hoc est, aquis vim peccata abluendi (quando sacramentaliter his ex intentione vtimur) daturus. Quapropter necesse erat vt ante esset qui Christum baptizaret, quam in nomine Christi, & Christi baptismo quis alius baptizaretur. Secunda est ratio, vt turbis accurrentibus ad baptismum, Ioannes data occasione Christum prædicaret. Tertia est, vt homines suo af-

II.

III.

III.

Baptismus
Ioannis vtrum
ex Deo fue-
rit vel ex ho-
minibus.

A. Cor. 13.

Baptismo
cuiusmodi
Christus fue-
rit baptiza-
tus.

Ioan. 3.

suaderet baptismum ad baptismum Christi. Quarta, vt homines ad baptismum venientes, prædicando ac ad pœnitentiam mouendo præpararet, dignosque Christi efficeret baptismum. Sciendum præterea, Ioannis baptismum, quatenus ad ritum modumque spectaueris, fuisse à Deo, licet, si effectum seu fructum quaeris, inueniatur esse ex hominibus. Spiritus enim sanctus, qui Ioannem impleuit & misit, ille eidem hunc ritum baptizandi quoque clam inspirauit. Ideò ex Deo fuit. Fuit verd ex hominibus, quia ex seipso nullum adduxit fructum baptizato, quem homo non posset præstare. Neque enim peccatum soluit, neque contulit gratiam Ioannis baptismus, quæ admodum Christi constat conferre baptismum. Iam si quaeras, cuiusmodi baptismum Christus fuerit baptizatus, Baptismo dico Ioannis. Voluit enim baptismum serui accipere Dominus, vt accipiendo suum baptismum institueret. Neque enim egebat baptismi sanctificatione aliqua Christus, cuius virtus aut gratia non poterat augeri: vtpotè qui gratiam accepit, non ad mensuram, Accepit baptismum serui, quo nos inuitaret, ne detrectemus baptismum suscipere Domini.

Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri.

Esaie 40.

Iudæi in mul-
tis modis de-
sertum n. 11. c.

Vox de Ioanne intelligitur, vt sit vox clamantis, hoc est, quæ clamat in deserto. Vel, Ioannes est vox clamantis, id est, Christi in deserto. Desertum non incongruè Iudæa intelligitur. Multis enim modis deserta tunc fuit à Deo, hoc est, derelicta, carens præstantioribus donis, quæ in templo des-

cerant.

DOMINICAE III. ADVENTVS.

51

derant illo post reditum ex Babylonica captiuitate aedificato, quæ in primo fuerunt. Nam carebant igne illo, qui iugis ac perpetuus perseuerabat in templo, nec imbris, nec vento (vt fertur) extinguibilis. Secundo, defuit eis arca testamenti, illa scilicet quam Moses fecit. Tertio, defecit eis vnctio regum & pontificum. Post captiuitatem namque Babyloniam neque reges, neque pontifices habuerunt vnctos Iudæi, cuiusmodi antè solebant. Quarto, in secundo, templo deerant diuina responsa, quæ dabantur sacerdotibus in Salomonis templo. Quinto, defecerant scientia & veritas, hoc est, fulgor quidam (vt Iosephus ait) subitò profiliens de lapidibus rationalis & superhumeralis, quo significabantur summi sacerdotis preces apud Deum acceptæ. Hæc omnia apud Iudæos defecerant. Quare haud immeritò Iudæa desertum dicitur. Dominus quoque Iesus illis comminabatur maiorem adhuc desolationem futuram, dicens: Relinquetur vobis domus vestra deserta. Sed quid clamauit vox illa in deserto? *Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri.* Hæc præparatio benè intelligitur de aduentu Christi in mentem hominis. Neque enim opus est nobis clamare, vt præparemus nos ad aduentum Christi in carnem. Semel incarnatus est, non iterum potest incarnari. Laudemus eum, gratias agentes, quia hoc fecit: non expectemus, vt iterum hoc faciat. Habemus tamen alium aduentum, quem toto exoptemus expectemusque corde. Hic est in mentem aduentus eius, seu visitatio spiritus. Pro hoc aduentu orandum est quoque. Est denique locus ei venienti parandus. Locus quem optat, & quo libenter recipitur, est munda conscientia. Ibi libenter recipitur verbum Dei & operatur. Audis vocem esse clamantis in deserto. Vis in te vocem clamare verbi? Esto desertum tu, vt à tumultu cogitationum occupationumque secularium sis pacatus, quietus ac liber. Sis quoque à vitijs mundus, & audies in te clamorem diuinæ inspirationis. Audies instinctus diuinos. Para viam domino, & rectas fac semitas viæ eius. O quam beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.

Verum, qui aures non habent audiendi quomodo audient? Vbi mundi terrenarumque rerum clamor est multus ac varius, quando Christus audietur, qui haud aliter, atque in silentio loquitur? Clamat in nobis superbia, clamat ambitio, clamat inuidia, clamant postremò gula & acedia, & quomodo audietur mansuetissima vox Christi? Quomodo ergo dixi, si Domini vocem audire voluerimus, vt desertum simus necesse est, in quo solitudo sit atque silentium. Hæc est autem vox, quam audire debemus? Parate viam Domini, &c. Quid est Domini viam parare? Ex rebus temporalibus cernimus quomodo sternitur, quomodo ve planatur via. Ita agamus circa interiora quoque nostra, vt peccatorum malarumque affectionum scopulos amoueamus, quo via sit parata Domini, hoc est, vt absque impedimento, & absque molestia ambulari possit à Deo ad nos, & à nobis ad Deum. O felices, o felicissimos, qui nullum sustinent medium inter se & Deum, vnde impediri eorum possit accessus ad Deum, aut Dei accessus ad ipsos. Hinc summo operè est seruanda puritas cordis tanquam res multo maximè necessaria. Itaque via nostra ad Dominum, aut Domini ad nos sit parata, vt excluso peccato nihil à nobis Dominum excludat. Rectas quoque faciamus semitas Dei nostri. Semitæ Domini, consilia vocari possunt euangelica. Semitæ

G 2 enim

I.
II.
III.
III.
V.

1. Reg. 2.

Matth. 23.

Locus Christi in mente parandus quis sit.

Desertum vti quis mysticè esse debeat.

Esaie 40.

Luca 11.

Luc 1.

Apo. 1.

Viam Domini paratam quid sit.

Semitæ Domini quæ &c.

quomodo
recte sint fa-
cienda.

enim parua sunt via, quibus iumenta & currus non ducuntur, sed quasi per compendium citius his inhærendo ad terminum perducunt. Consilia itaque euangelica custodiens, rectas facit Domini semitas, citiusque ad perfectionem pertingit. Est enim in his rectitudo maximè necessaria, hoc est, sincera intentio. Nisi enim hæc fuerit sincera, totum opus erit infructuosum. Caueamus igitur obliquitatem, caueamus adulationem, ne in gratiam duntaxat hominis loquamur. Amemus cordis munditiam. Loquatur veritatem vnusquisque cum proximo suo. Quod in corde tuo est intus, hoc dicito foris, id est, non aliud similes, & aliud intendas. Permane in iustitia & veritate, & veritas ipsa excusabit te. Si enim rectè ambulaueris & sincère, non habes formidare homines: quando quidem magis ipsi formidabunt te.

August.
Zachar. 9.

Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.

Profunda humilitatis implebuntur, descendantque ad ea riuus gratiarum, quomodo rursus montes & colles, hoc est, quæ excelsa sunt & magna in mundo, humiliabuntur: & hoc per aduentum Christi, siue in carnem, qui suo exemplo docebit humilitatem, aut per ipsius aduentum in mentem. *Excelsus enim solus Dominus humiliare respicit, & alia non aliter nisi à longè cognoscit.*

Psalm. 97.

Et erunt praua in directa, & aspera in vias planas. Et videbit omnis caro salutare Dei nostri.

Quæ graua, quæ molestia, quæ difficilia denique sunt, hæc per aduentum Domini in mentem fient suauius, portabilia atque iucunda. Quæ postquam ita omnia impleta fuerint, videbit omnis caro salutare Dei. Non hic omnes videmus Christum oculis carnis, sed oculis cuncti videmus fidei. In extremo quoque iudicio videbunt omnes, alij ad felicitatem, alij ad perpetuam calamitatem.

Psalm. 66.

Dominus noster Iesus Christus miseratur nostri, & benedicat nobis, illuminet vultum suum super nos, & miseratur nostri, vt hic fide & charitate cognoscamus, & post mortem læti quoque videamus salutare Dei benedictum in scula, Amen.

SERMO DE EADEM LECTIONE EVANGELICA.

Quid Christum faciat recipi, intraque nos morari.

Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur: & erunt praua in directa, & aspera in vias planas. Lucæ III. His verbis filij, nobis innuatur, quis ex aduentu Christi nobis fructus proueniat. Neque enim sine salute Iesus, nec absque vnctione Christus aduenit. Olim aduenit in carnem de virgine conceptus, natus, in carne visus, cum hominibus conuersatus, docuitque verbo euangelizans, & vitæ suæ exemplo nobis quomodo sit imitandus, commonstrans. Venit enim filios suos, hoc est, adoptionis æternæ alumnos, qui in mundo erant dispersi, quærere, colligere, & quod perierat, saluum facere. Attulit mundo salutem, quoniam sanauit omnes oppressos à diabolo, eos puta, qui infirmitatibus suis agnitis, quærebant à Saluatore remedium salutis. Quomodo enim sanaret (tametsi ex nimia eius boni-

Bernard.

Baruch 3.
Matth. 11.

Lucæ 3.
Acto. 10.